

Zemřel doc. MUDr. Jiří Endrys, CSc.

Doc. MUDr. Jiří Endrys, CSc., died

11. ledna letošního roku jsme se dozvěděli smutnou zprávu. Ve věku 97 let zemřela, v kruhu své rodiny, legenda československé kardiologie, doc. MUDr. Jiří Endrys, CSc.

Jiří výrazně ovlivnil několik generací invazivních kardiologů nejen v Československu, ale i v zahraničí.

S Jiřím jsem se osobně blíže poznal a sblížil až v relativně pozdním věku, po jeho definitivním návratu ze zahraničních misí. Přesto jsem získal přízeň významného kardiologa a velkého člověka. V katetrizační laboratoři již fyzicky nepracoval, předával nám všem zkušenosti, znalosti a přístup k práci. Do katetrizační laboratoře docházel každý den zcela pravidelně až do pozdního věku. Jeho účast na provozu katetrizační laboratoře ukončily až problémy s kyčelním kloubem, ale hlavně pandemie covidu-19.

Nás všechny neustále udivoval fyzickou a psychickou kondicí, pracovní činorodostí a stále novými nápady. Zásadně ovlivnil koncepci naší katetrizační laboratoře v tom, že je nutné udržovat stále základy komplexní katetrizace. Že katetrizační laboratoř není jen místo pro rychlou koronarografi a PCI. Tento přístup nám zásadně pomohl při zavádění intervencí strukturálních vad.

Byl nejpravidelnějším a aktivním účastníkem všech odborných akcí pořádaných naší klinikou. V našich uších často rezonuje jeho známá věta: „Dyt' je to úplně jasný!“. Do začátku pandemie covidu-19 nevynechal žádný sjezd ČKS ani workshop Asociace intervenční kardiologie ČKS.

Jiří Endrys se narodil 25. 12. 1925 v Jičíně. Během druhé světové války studoval Reálné gymnázium v Hradci Králové. V mládí vydatně sportoval, úspěšný byl v krasobruslení a zvláště pak v tenise, kde úspěšně reprezentoval Československo v juniorských a akademických kategoriích. Vřelý vztah ke sportu, zvláště k tenisu, měl Jiří do posledních chvil

života. Intenzivně tenis sledoval a měl dokonalý přehled o všech významných světových tenisových turnajích. Další velkou láskou Jiřího Endryse byla vážná hudba. Užíval si poobyty na své chalupě na Broumovsku.

Jako student gymnázia, v rámci pracovního nasazení za války a po celou dobu studií na lékařské fakultě pracoval na ústavu patologické anatomie u profesora Fingerlanda. Věnoval se sérologii, virologii, „vyráběl“ heparin a prováděl další experimenty. Měl podíl na průkazu epidemie skvrnitého tyfu, která na našem území propukla na konci 2. světové války. Před nástupem na čerstvě otevřenou Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové provedl více než 100 pitev.

Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové absolvoval v roce 1950. Od tohoto okamžiku začíná další dobrodružství lékařské, výzkumné a pedagogické práce Jiřího Endryse. Po výpomoci na obvodě v Orlickém Záhoří pracoval v letech 1950–56 jako sekundární lékař a později jako odborný asistent na Interní klinice LF UK v Hradci Králové. V letech 1956–58 byl odborným asistentem I. interní kliniky LF UP Olomouc. V roce 1959 se vrátil do Hradce Králové jako ordinář kardiologického střediska a později Kardiologické kliniky FN Hradec Králové, kde pracoval do roku 1969. V letech 1969–75 pomohl založit oddělení invazivní kardiologie a dále v letech 1985–90 a 1992–2000 pracoval jako konzultant na Department of Cardiology, Chest Hospital Kuwait. V letech 1991–92 pracoval jako visiting profesor na Institut für Kardiovaskuläre Diagnostik Charite, Berlin. Krátce během války v Kuwaitu v roce 1990 a následně od roku 2002 až do roku 2020 pracoval jako konzultant Oddělení intervenční kardiologie I. interní kardiologické kliniky FN Hradec Králové.

V roce 1954 složil atestaci I. stupně z vnitřního lékařství, v roce 1955 obhájil kandidát-

skou disertační práci a v roce 1969 složil atestaci II. stupně z vnitřního lékařství. Habilitace a obhajoba doktorské práce mu v roce 1967 a 1969 byla děkanem lékařské fakulty z politických důvodů zamítnuta. Proto až v říjnu 2005 obhájil habilitační práci „Invazivní hemodynamické metody“ a byl jmenován docentem pro obor vnitřní lékařství.

Jiří Endrys je autorem řady originálních metod a patentů. Jeho osobnost charakterizuje, že již krátce po nástupu na Interní kliniku FN Hradec Králové zavedl metodu jaterní biopsie. Světovou prioritou v roce 1952 bylo zavedení perkutánní biopsie parietální pleury. Asi největší věhlas mu přineslo rozpracování metodiky transseptální punkce a levostřanné katetrizace (1960) s její bezpečnou modifikací (1994). Transseptální jehlu podle Endryse vyráběla do nedávna firma Cook. Rozpracoval metodiku katetrizace batolat (1965) a metodu měření L-P zkratů pomocí barvivových dilucí (1970). Je autorem metody perkutánní biopsie perikardu (1988) a terapeutické embolizace pomocí odpoutatelného balonku (1989). Vypracoval originální metodiku měření zkratů a regurgitací pomocí termodiluce, včetně vývoje sondy, snímáčiho zařízení a počítačového programu (1995). Systém získal CE certifikaci